Deep Tech

CC BY NC SA

Сценарии за видеоклипове

Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче принадлежат изцяло на техния(ите) автор(и) и не отразяват непременно възгледите и мненията на Европейския съюз или на Европейската изпълнителна агенция за образование и култура (EACEA). За тях не носи отговорност нито Европейският съюз, нито EACEA.
Пр. Но: 2025-2-LU01-KA210-VET-000371932

Съфинансирано от Европейския съюз

Deep Tech

Съфинансирано от Европейския съюз

Сценарии за видеоклипове

DeepTech за творческо доверие: Борба с фалшивите видеоклипове и насърчаване на етична изкуствена интелигентност в аудиовизуалната индустрия (DeepTech)

Номер на проекта: 2025-2-LU01-KA210-VET-000371932

Съфинансирано от Европейския съюз

Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче принадлежат изцяло на техния(ите) автор(и) и не отразяват непременно възгледите и мненията на Европейския съюз или на Европейската изпълнителна агенция за образование и култура (EACEA). За тях не носи отговорност нито Европейският съюз, нито EACEA.

Deep Tech

Съфинансирано от Европейския съюз

Име на документа	Сценарии за видеоклипове
Тип на ревизия	Окончателен
Дата на ревизия	юни 2026 г.
Автори	XU Exponential University of Applied Sciences (Германия), Luxembourg Creative Lab (Люксембург), Budakov Films (България)

Декларация за авторски права:

Този документ е защитен чрез лицензa Creative Commons Attribution-Non-Commercial-Share-Alike 4.0 International. Имате право да:

- Споделяте — копирате и разпространявате материала във всякакъв вид медия или формат
- Адаптирате — ремиксирате, трансформирате и надграждате материала при следните условия:
- Приписване — трябва да посочите подходящ източник, да предоставите линк към лицензa и да посочите дали са направени промени. Можете да го направите по всякакъв разумен начин, но не по начин, който предполага, че лицензодателят ви подкрепя или одобрява вашата употреба.

- Некомерсиално — не можете да използвате материала за комерсиални цели.
- Споделяне при същите условия — ако ремиксирате, трансформирате или надграждате материала, трябва да разпространявате вашите приноси под същия лицензa като оригинала.

Всяко неразрешено използване или възпроизвеждане на съдържанието на този обучителен модул ще се счита за нарушение на закона за авторското право и ще бъде предмет на съдебни действия.

Deep Tech

Съфинансирано от Европейския съюз

СЪДЪРЖАНИЕ

	Въведение	5
2	Видео 01 | Основи на генеративната изкуствена интелигентност и грамотност по отношение на дийпфейк	7
3	Видео 02 | Приложно откриване на дийпфейк и аудио-визуална верификация	10
4	Видео 03 | Педагогически подсказки и проектиране на обучение с подкрепата на изкуствен интелект	13
5	Видео 04 | Защита на данните, поверителност и идентичност в медиите, задвижвани от изкуствен интелект	16
6	Видео 05 | Интелектуална собственост и авторско право в творчеството, подпомагано от изкуствен интелект	22
7	Видео 06 | Интегриране в учебната програма и отговорни работни процеси с изкуствен интелект	22
8	**Заключение**	25

ВЪВЕДЕНИЕ

Цел и педагогическа обосновка

Настоящият документ представя пълните сценарии за шест обяснителни видеоклипа, създадени като част от Дейност 2 на проекта „DeepTech for Creative Trust“ по програма „Еразъм+“ (KA210-VET) за малки партньорства (Номер на проекта: 2025-2-LU01-KA210-VET-000371932).

Видеоклиповете са неразделна част от програмата за обучение „Ethical AI for Creative Trust“ – курс за професионално развитие, основан на компетентности, предназначен за педагози, обучители, университетски преподаватели и учители в професионалното образование и обучение в европейските висши учебни заведения и институции за професионално образование и обучение.

Всяко видео съответства директно на една от петте основни пропуски в компетенциите, идентифицирани чрез анализа на нуждите на проекта – грамотност по отношение на дийпфейк, приложно откриване, педагогически подсказки, защита на данните и интелектуална собственост – като шестото видео предоставя интегративна синтеза чрез интегриране в учебната програма и отговорни работни процеси с изкуствен интелект.

Целеви аудитории и разпространение

Видеоклиповете са продуцирани и експортирани като MP4 файлове, с субтитри за достъпност, и публикувани под лицензa Creative Commons CC BY-NC-SA. Те са предназначени да обслужват едновременно няколко аудитории: педагози и обучители във висшето образование и професионалното образование и обучение, които развиват грамотност в областта на изкуствения интелект; студенти в творчески, медийни и комуникационни дисциплини; както и институционални лидери и разработчици на учебни програми, които работят за внедряване на отговорен изкуствен интелект в програмите за професионално образование.

Общ преглед на рамката за компетентности

V01	**Грамотност в областта на дийпфейк**	Разбиране на генеративната ИИ, синтетичните медии и етичните рискове за творческото доверие

V02	**Приложно откриване**	Инструменти за криминалистична верификация, анализ на метаданни и техники за проверка на ниво кадър
V03	**Педагогически подсказки**	Проектиране на образователни AI подсказки, оценяване на резултатите, поддържане на човешки надзор
V04	**Защита на данните**	Съответствие с GDPR, права върху биометрични данни, рамки за съгласие в медиите, задвижвани от ИИ
V05	**Интелектуална собственост**	Закон за авторското право, авторство на ИИ, лицензиране на Creative Commons, етично посочване на източника
V06	**Интегриране в учебната програма**	Вграждане на етична изкуствена интелигентност в учебните програми чрез прозрачни и отговорни работни процеси

Спецификации за видеопродукцията: Сценариите на всичките шест видеоклипа са с максимална продължителност от 2:30 до 3:00 минути и са оптимизирани за професионална постпродукция, професионално субтитриране, гледане на мобилни устройства и адаптиране за социални медии. Сценариите са написани в разговорна форма, като се избягва академичният жаргон, за да се гарантира достъпност за разнообразната европейска образователна аудитория.

01

ВИДЕО 01

Основи на генеративната изкуствена интелигенция и грамотност по отношение на дийпфейк в творчески контексти

Продължителност: 2:30 - 3:00 мин. | С субтитри | CC BY-NC-SA

ЦЕЛ НА ОБУЧЕНИЕТО

След като изгледат това видео, учащите ще могат да обяснят основните концепции на генеративната изкуствена интелигентност и дийпфейковете, както и да идентифицират етичните рискове и последствията за доверието, които те представляват в творчески и образователни контексти.

ВЪВЕДЕНИЕ | Модераторът чете директно

Здравейте и добре дошли в нашето обяснително видео — „Основи на генеративната изкуствена интелигентност и грамотност по отношение на дийпфейковете в творчески контексти“ — като част от проекта, съфинансиран от „Еразъм+“: DeepTech for Creative Trust.

ПЪЛЕН СЦЕНАРИЙ НА РАЗКАЗА

ЧАСТ А	**Защо тази компетентност е важна**	*0:20 – 0:50*

В това видео ще научите какво представляват дийпфейковете, как работи технологията зад тях и защо развиването на грамотност по отношение на дийпфейковете вече е основна професионална отговорност за всеки педагог.

ЧАСТ Б	**Разбиране на компетентността**	*0:50 – 1:50*

И така, какво точно е „дипфейк“? Просто казано: това е медия, генерирана или манипулирана от изкуствен интелект, която кара даден човек да изглежда, че казва или прави нещо, което никога не е правил. И тази технология стана изключително достъпна.

Двигателят, който стои зад повечето дийпфейкове, се нарича Генеративна съперническа мрежа (GAN). Представете си я като две модели на изкуствен интелект в състезание: едната генерира фалшификат, а другата се опитва да го открие. Те продължават, докато фалшификатът не стане достатъчно убедителен, за да мине за истински. Това става бързо, а резултатите могат да бъдат шокиращи.

Има няколко вида, които трябва да знаете. Замяната на лица замества лицето на един човек в съществуващ видеоматериал. Клонирането на глас възпроизвежда гласа на някого само от няколко секунди аудио. Синтезът „от текст към видео“ генерира изцяло нов видеоматериал от писмен сценарий. А дийпфейковете в реално време могат да манипулират вашата идентичност по време на видеоразговор на живо.

Практически съвет: ако нещо ви се струва малко странно във видеото – неестествено мигане, леко замъгляване около линията на косата, аудио, което не е напълно синхронизирано – доверете се на инстинкта си. Тези микронесъответствия често са най-ранните улики.

Едно нещо трябва да е ясно: не всички медии, генерирани от ИИ, са злонамерени. ИИ създава мощни образователни инструменти, симулации и творческо съдържание. Въпросът винаги е за разкриването и намерението. Беше ли ясно обозначено? Дадено ли е съгласие? Заблуждава ли се аудиторията?

ЧАСТ В	**Развитие и прилагане на компетентността в образованието**	*1:50 – 2:45*

ФОКУС В КЛАСНАТА СТАЯ: Семинар за грамотност в областта на дийпфейк

Ето как това се случва в класната стая – практически и ефективно.

Семинарът за грамотност по отношение на дийпфейк работи по следния начин: покажете на учениците три версии на един и същ видеоклип – една истинска, една подпомогната от изкуствен интелект и една изцяло синтетична. Не им давайте никакви указания предварително. Помолете ги да гледат внимателно и да преценят сами.

Ключов педагогически ход: не разкривайте отговорите веднага. Позволете на учениците първо да сравнят бележките си в малки групи. Разговорът, който следва – „защо му повярвахте?“ или „какво ви се стори нередно?“ – е мястото, където се случва истинското учене.

Конкретен съвет за преподавателите: съставете заедно с учениците си кратък списък за проверка. Заедно определете пет визуални или аудио сигнали, които могат да подскажат за наличието на дийпфейк. Поставете го в класната стая. Преглеждайте го всеки път, когато представяте нов пример.

След това помолете учениците да намерят реален случай на дезинформация, свързана с дийпфейк – в новините, социалните медии или професионалния живот – и да го представят в клас. Презентациите пред съученици, които се получават в резултат, са сред най-ангажиращите занятия, за които преподавателите споделят, че провеждат.

Целта не е да се предизвика параноя у учениците. Целта е да ги направим прецизни и професионално бдителни.

ЧАСТ Г	**Ключови изводи и заключение**	*14:45 – 15:00*

Ето какво трябва да запомните: в свят, в който вече не важи принципът „виждам – значи вярвам“, грамотността по отношение на дийпфейк е отправната точка за всичко останало в отговорното обучение по изкуствен интелект.

Практическо предизвикателство за следващата ви сесия: покажете на учениците си видеоклип, без да им казвате дали е истински. Наблюдавайте как реагират. Какво поставят под въпрос? Какво приемат без да се замислят? Този разговор ще ви покаже точно къде да насочите обучението си.

Започнете с малки стъпки – едно видео, една дискусия, един списък за проверка. Това е всичко, което е необходимо, за да започнете да изграждате култура в класната стая, която взема истината на сериозно.

Благодаря ви за вниманието!

02 ВИДЕО 02	**Приложно откриване на дийпфейк и аудио-визуална верификация** Продължителност: 2:30 - 3:00 мин. | С субтитри | CC BY-NC-SA

ЦЕЛ НА ОБУЧЕНИЕТО

След като изгледат това видео, учащите ще могат да прилагат инструменти за цифрова криминалистика и техники за верификация, за да откриват манипулирано аудио-визуално съдържание и да оценяват неговата автентичност.

ВЪВЕДЕНИЕ | Модераторът чете директно

Здравейте и добре дошли в нашето обяснително видео — „Приложно откриване на дийпфейк и аудиовизуална проверка“ — като част от проекта, съфинансиран от „Еразъм+“: DeepTech for Creative Trust.

ПЪЛЕН СЦЕНАРИЙ НА РАЗКАЗА

ЧАСТ А	**Защо тази компетентност е важна**	*0:20 – 0:50*

В това видео ще научите практически четиристепенен процес за проверка на аудиовизуално съдържание — инструментите, техниките и професионалните навици, които превръщат подозренията към медиите в преценка, основана на доказателства.

ЧАСТ Б	**Разбиране на компетентността**	*0:50 – 1:50*

Проверката не е сложна — но е методична. И след като веднъж имате повторяем процес, тя става втора природа. Ето четирите стъпки.

Първа стъпка: обратно търсене на изображения и видеоклипове. Преди да приемете някое видео за достоверно, проверете ключова кадър чрез Google Reverse Image Search или TinEye. Ако същото изображение се появи на друго място с различен контекст или дата, нещо не е наред. Специално за видеоклипове, InVID и WeVerify са безплатни разширения за браузъри, които правят това автоматично.

Втора стъпка: проверете метаданните. Всеки цифров файл съдържа скрити данни — кога е създаден, с какво устройство е направен, дали е редактиран. Инструменти като Jeffrey's Exif Viewer или ExifTool ви позволяват да прочетете това за секунди. Несъответствие между посочената дата и датата на създаване на файла е сериозен сигнал за тревога.

Трета стъпка: прегледайте кадър по кадър. Повечето видео плейъри ви позволяват да преминавате през материала кадър по кадър. Обърнете внимание на линията на косата и ушите – там алгоритмите за дийпфейк се затрудняват най-много. Обърнете внимание на мигане, което не съответства на естествен ритъм, и слушайте за аудио, което изглежда леко несинхронизирано с устните.

Четвърта стъпка: използвайте инструменти за откриване с изкуствен интелект като допълнителна помощ – не като окончателно решение. Deepware, FotoForensics и Sensity AI са достъпни и са безплатни или на ниска цена. Проверете съдържанието с един от тях и запишете какво отбелязва. Но не забравяйте: тези инструменти подпомагат преценката ви, но не я заменят.

Професионален съвет: създайте личен списък за проверка и го дръжте отворен, когато преглеждате медийни материали. Пет въпроса, две минути. Това бързо се превръща в рефлекс.

ЧАСТ B	**Развитие и прилагане на компетентността в образованието**	*1:50 – 2:45*

ФОКУС В КЛАСНАТА СТАЯ: Практически семинар по проверка: Подозрителното вирусно видео

Ето как това работи в реална класна стая или обучителна сесия.

Организирайте семинар за проверка, като използвате предварително подготвено подозрително видео. Дайте на учениците задание за разследване: Кой се появява в това видео? Кога се предполага, че е записано? Съвпадат ли метаданните? Гласът синхронизиран ли е с движението на устните?

Разделете учениците на разследващи екипи. Всеки екип работи стъпка по стъпка по контролния списък: обратно търсене, извличане на метаданни, проверка на кадри, резултати от AI инструмента. Всяка стъпка се документира писмено.

Конкретен съвет: изискайте писмен регистър на доказателствата от всеки екип. Учениците отбелязват какво са открили на всеки етап и оценяват степента на своята увереност. Това налага аналитична строгост — и прави крайната групова презентация много по-силна.

При обсъждането на резултатите влиза в действие аспектът на професионалната етика. Попитайте: какво бихте направили, ако откриете това в електронната си поща, в новинарски канал или цитирано в научна статия? Каква е отговорната следваща стъпка? Работете с учениците, за да изготвите протокол за лична проверка, който те действително могат да използват.

Учениците постоянно споделят, че това е първият път, когато са били помолени да мислят систематично за достоверността на медиите. Само тази промяна прави тази сесия трансформираща.

ЧАСТ Г	**Ключови изводи и заключение**	*14:45 – 15:00*

Ключово послание: проверката не е спорадична задача, запазена за журналистите. Тя е професионален навик — и като всеки навик, става по-бърза и по-лесна, колкото повече я практикувате.

Практическо предизвикателство: вземете един медиен материал, който сте споделили през последния месец – видео, изображение, статия. Приложете към него четиристепенния процес на проверка още сега. Какво откривате?

В ерата на синтетичните медии преподавателите, които проверяват информацията, преди да я споделят, защитават не само собствената си достоверност, но и доверието, което учениците и колегите им имат в тях.

Благодаря ви за вниманието!

03

ВИДЕО 03

Педагогически подсказки и проектиране на обучение с подкрепата на изкуствен интелект

Продължителност: 2:30 - 3:00 мин. | С субтитри | CC BY-NC-SA

ЦЕЛ НА ОБУЧЕНИЕТО

След като изгледат това видео, учащите ще могат да проектират ефективни педагогически подсказки за инструменти с изкуствен интелект, да оценяват критично образователното съдържание, генерирано от изкуствен интелект, и да поддържат значим човешки надзор в преподавателската практика.

ВЪВЕДЕНИЕ | Модераторът чете директно

Здравейте и добре дошли в нашето обяснително видео — „Педагогически подсказки и проектиране на преподаване с подкрепата на изкуствен интелект“ — като част от проекта, съфинансиран от „Еразъм+“: DeepTech for Creative Trust.

ПЪЛЕН СЦЕНАРИЙ НА РАЗКАЗА

ЧАСТ А	Защо тази компетентност е важна	*0:20 – 0:50*

В това видео ще научите как да пишете AI подсказки, които наистина работят в преподаването, как да откривате и коригирате AI грешки, преди те да стигнат до вашите ученици, и как да останете в ролята на професионалиста — а не на пасивния потребител.

ЧАСТ Б	**Разбиране на компетентността**	*0:50 – 1:50*

Мислете за подсказката като за задание за дизайн, а не като за въпрос. Колкото по-конкретни и образователно обосновани са вашите инструкции, толкова по-полезен ще бъде резултатът от ИИ — и толкова по-малко време ще прекарате в поправянето му след това.

Ето една практична рамка. Преди да напишете каквато и да е подсказка за образователно съдържание, задайте си пет въпроса: Кой е учащият? Каква е целта по отношение на компетентността? Какъв формат ми е необходим? Какъв тон е подходящ? Какво определено не трябва да прави ИИ? Включете тези отговори директно в подсказката.

На практика това означава, че вместо да напишете „направи урок по авторско право“, пишете: „Проектирай 45-минутен урок по лицензиране на Creative Commons за 20-годишни студенти по медии във втори курс. Използвай примери, базирани на конкретни случаи. Избягвай юридически жаргон. Включи кратка групова дейност.“ Разликата в качеството на резултата е драматична.

Критично умение, което трябва да се развива успоредно с формулирането на задачите, е разпознаването на „халюцинациите“ на ИИ – когато моделът генерира съдържание, което звучи напълно правдоподобно, но е фактически погрешно. Измислени цитати, неправилни закони, неточни дати. Винаги проверявайте конкретните твърдения и препратки, преди да използвате резултатите от ИИ пред учениците. Отнасяйте се към всеки чернови вариант на ИИ като към първа работа на ентусиазиран стажант: пълен с енергия, но се нуждаещ от редактиране.

Етичният принцип е ясен: преподавателите са авторите на учебния опит. ИИ е инструмент в тяхна услуга, а не обратното.

ЧАСТ В	**Развитие и прилагане на компетентността в образованието**	*1:50 – 2:45*

ФОКУС В КЛАСНАТА СТАЯ: Семинар за педагогически подсказки

Ето конкретна структура на семинар, който можете да проведете с вашите колеги или студенти.

Поставете пред участниците истинско педагогическо предизвикателство: да изготвят 45-минутна сесия по конкретна тема за конкретна група. Те трябва да използват ИИ — но всяко решение трябва да бъде обмислено, а всеки резултат — критично оценен.

Проведете го в три кръга. Първи кръг: напишете първия си подсказ и документирайте суровия резултат. Втори кръг: идентифицирайте две неща, които са грешни, общи или липсват, след което усъвършенствайте подсказа и го изпълнете отново. Трети кръг: оценете новия резултат спрямо вашите учебни цели. Напишете какво бихте променили, преди да го използвате с учениците.

Представете „Дневника на подсказките“ като инструмент – текущ дневник на това, което участниците са попитали, какво са получили в отговор и какво са решили. С времето това се превръща в личен справочник за ефективно задаване на подсказки в тяхната дисциплина. Особено полезно е да се споделя в рамките на преподавателския екип.

Въпросът за обсъждане, който неизменно предизвиква най-добрите дискусии: „Какво почти приехте, без да проверите – и какво би се случило, ако бяхте го направили?“ Този момент на „почти пропуск“ е мястото, където се случва най-дълбокото професионално учене.

Завършете сесията с договор за класа: кои задачи на ИИ са подходящи за делегиране в този контекст на преподаване и кои решения винаги ще изискват човешка професионална преценка? Когато това се запише, поведението на хората се променя.

ЧАСТ Г	**Ключови изводи и заключение**	*14:45 – 15:00*

Основно заключение: качеството на резултатите от изкуствения интелект се определя почти изцяло от качеството на зададената от вас задача. Задаването на задачи е професионално умение, което може да се научи и усвои — и вече е част от това, което означава да си компетентен педагог.

Практически съвет за тази седмица: изберете един предстоящ урок и опитайте да го подготвите с помощта на ИИ. Изпълнете три итерации на заданието, документирайте всяка една от тях и обмислете какво е трябвало да добавите, коригирате или напълно пренапишете. Това обмисляне е ученето.

Най-доброто преподаване, подпомагано от ИИ, не прилича на автоматизация. Прилича на опитен професионалист, който използва много бърз изследователски асистент — и след това сам взема всяко окончателно решение.

Благодаря ви за вниманието!

04

ВИДЕО 04

Защита на данните, поверителност и идентичност в медиите, задвижвани от изкуствен интелект

Продължителност: 2:30 - 3:00 мин. | С субтитри | CC BY-NC-SA

ЦЕЛ НА ОБУЧЕНИЕТО

След като изгледат това видео, учащите ще могат да идентифицират рисковете за неприкосновеността на личния живот и самоличността, свързани с медиите, създадени с изкуствен интелект, и да прилагат принципите на Общия регламент за защита на данните (GDPR) и етичните рамки за отговорно вземане на решения в творческото образование.

НАЧАЛНА РЕД | Водещият чете директно

Здравейте и добре дошли в нашето обяснително видео — „Защита на данните, поверителност и идентичност в медиите, задвижвани от изкуствен интелект“ — като част от проекта „DeepTech for Creative Trust“, съфинансиран от „Еразъм+“.

ПЪЛЕН СЦЕНАРИЙ НА РАЗКАЗА

ЧАСТ А	**Защо тази компетентност е важна**	*0:20 – 0:50*

В това видео ще научите какво всъщност означава GDPR на практика за преподавателите, които използват инструменти за изкуствен интелект, къде се крият реалните рискове за данните и как да изградите навици за съгласие, които да защитят вашите студенти, вашата институция и вас самите.

ЧАСТ Б	**Разбиране на компетентността**	*0:50 – 1:50*

Нека бъдем конкретни относно това, какво означава GDPR за преподавателите, които работят с ИИ — защото правната реалност е по-непосредствена, отколкото мнозина осъзнават.

Съгласно европейското законодателство за защита на данните, биометричните данни – гласови записи, изображения на лица, пръстови отпечатъци и поведенчески модели – се класифицират като данни от специална категория. Използването им изисква изрично, информирано и конкретно съгласие. Не предполагаемо съгласие, не скрити условия за ползване. Изрично съгласие, документирано.

Какво означава това в ежедневието? Ако запишете гласа на ученик в клас и след това качите този запис в инструмент за изкуствен интелект за транскрипция или анализ – без ясното му съгласие – вие нарушавате GDPR. Ако снимате ученици и използвате тези изображения в инструмент за изкуствен интелект, проблемът е същият. Това не са крайни случаи. Това са обичайни практики, които много преподаватели все още не са проучили.

Конкретен съвет: преди да въведете какъвто и да е AI инструмент в преподаването си, задайте три въпроса. Първо: какви данни събира този инструмент? Второ: къде се съхраняват и кой има достъп до тях? Трето: има ли споразумение за обработка на данни, съобразено с GDPR, с доставчика? Ако не можете да отговорите на всичките три, инструментът не е готов за вашата класна стая.

Правата върху идентичността отиват отвъд спазването на законите. Всеки човек има правото да контролира как гласът и образа му се появяват в съдържание, генерирано от ИИ. Само защото нещо е технически позволено, не означава, че е етично. Като преподаватели ние даваме пример за професионални стандарти – и това включва начина, по който боравим с личните данни на хората.

Едно погрешно схващане, което трябва да се разгледа директно: „ако е онлайн, значи е публично“ не е валидна правна позиция в ЕС. Публичната достъпност не е равнозначна на съгласие за обработка от ИИ. Точка.

ЧАСТ В	**Развитие и прилагане на компетентността в образованието**	*1:50 – 2:45*

ФОКУС В КЛАСНАТА СТАЯ: Казус „Клониране на глас“

Ето една дейност в класната стая, която прави тези принципи конкретни и наистина увлекателни.

В семинар за казуса „Клониране на глас“ представете на учениците реалистичен сценарий: клониран глас на известен педагог се появява в синтетично видео, което циркулира в социалните медии. Лицето никога не е давало съгласие за това. Какво се случва след това?

Разделете класа на три групи за едновременен анализ. Първата група работи по правния аспект: кои членове от Общия регламент за защита на данните (GDPR) се прилагат? Какви права са нарушени? Какви са правните средства за защита? Втората група разглежда етичната перспектива: отвъд това, което е законно, какво е правилно? Каква вреда е нанесена и на кого? Третата група разглежда институционалното ниво: какви политики е трябвало да бъдат въведени? Какъв трябва да бъде отговорът на институцията в момента?

След като всяка група представи резултатите си, преминете към практическата част. Заедно учениците изготвят протокол за съгласие, съобразен с GDPR, за измислен модул за медийна продукция. Те уточняват какви данни могат да се събират, от кого, за каква цел, колко дълго се съхраняват и при какви условия се изтриват.

Конкретен съвет за преподавателите: използвайте това упражнение за изготвяне на протокол, за да проверите собствената си практика заедно с учениците. Какви данни събирате в момента? Всяко събиране законно, необходимо и прозрачно ли е? Какво бихте променили тази седмица? Да дадете пример за честна саморефлексия тук е много ефективно.

Този вид пряко лично приложение е това, което превръща абстрактната регулация в професионален навик — такъв, който продължава и след края на семинара.

ЧАСТ Г	**Ключови изводи и заключение**	*14:45 – 15:00*

Основно послание: защитата на данните в образованието, базирано на изкуствен интелект, не е просто формалност, която трябва да се отметне. Това е проява на грижа — доказателство, че приемате правата на учениците си на сериозно като професионалисти и като хора.

Практическо действие за тази седмица: определете един инструмент за изкуствен интелект, който използвате в момента в преподаването. Проверете неговата политика за данни. Проверете дали има споразумение за обработка на данни съгласно Общия регламент за защита на данните (GDPR). Ако не можете лесно да намерите информацията, това е първият сигнал, че нещо трябва да се промени.

Когато защитаваме строго данните на учениците, ние не ограничаваме творческите възможности — ние изграждаме доверието, което прави образованието, богато на технологии, устойчиво в дългосрочен план.

Благодаря ви за вниманието!

05

ВИДЕО 05

Интелектуална собственост и авторско право в творчеството, подпомагано от изкуствен интелект

Продължителност: 2:30 - 3:00 мин. | С субтитри | CC BY-NC-SA

ЦЕЛ НА ОБУЧЕНИЕТО

След като изгледат това видео, учащите ще могат да анализират критично последиците за авторското право и авторството на творческото съдържание, генерирано от ИИ, и да прилагат етични практики за лицензиране и посочване на авторството в образователни и професионални контексти.

ВЪВЕДЕНИЕ | Модераторът чете директно

Здравейте и добре дошли в нашето обяснително видео — „Интелектуална собственост и авторско право в творчеството, подпомагано от изкуствен интелект“ — като част от проекта „DeepTech for Creative Trust“, съфинансиран от „Еразъм+“.

ПЪЛЕН СЦЕНАРИЙ НА РАЗКАЗА

ЧАСТ А	Защо тази компетентност е важна	*0:20 – 0:50*

В това видео ще научите каква е настоящата позиция на законодателството на ЕС за авторското право по отношение на съдържанието, генерирано от изкуствен интелект, какво означава това на практика за преподавателите и студентите и как да превърнете посочването на източника и разкриването на информация в професионален стандарт във вашата програма — а не в нещо, за което се сещате в последния момент.

ЧАСТ Б	**Разбиране на компетентността**	*0:50 – 1:50*

Нека започнем с основната правна реалност, защото тя е по-нюансирана, отколкото повечето хора предполагат.

Авторското право защитава оригинални творчески произведения, създадени от човешки автори. В повечето европейски юрисдикции съдържанието, генерирано изцяло от ИИ — без значителен творчески принос от страна на човека — не отговаря на критериите за автоматична защита по авторското право. То може да се намира в правна сива зона или да попада в публичното достояние.

Ето къде става важно от практическа гледна точка: ако вие или ваш ученик значително насочвате, подбирате, избирате и редактирате съдържание, генерирано от ИИ – като през цялото време правите истински творчески избори – има по-силен аргумент за някаква форма на авторство. Колкото повече се упражнява човешка преценка, толкова по-ясно е авторството. Границата не винаги е очевидна, което е точно причината, поради която преподавателите трябва да научат учениците да се ориентират в нея.

Имитирането на стил е отделен и деликатен въпрос. Насърчаването на ИИ да генерира „в стила на“ жив художник обикновено не е нарушение на авторското право — самият художествен стил не е защитен от закона. Но това повдига сериозни етични въпроси относно съгласието, справедливостта и въздействието върху работещите творчески професионалисти. Назовете тези противоречия изрично пред вашите ученици. Не ги избягвайте.

Лицензите на Creative Commons са вашият практически набор от инструменти. CC BY изисква посочване на авторството. CC BY-NC-SA е за некомерсиално ползване и споделяне при същите условия. Тези лицензи позволяват творбите, създадени с помощта на ИИ, да се споделят при ясни и етични условия. Уверете се, че вашите ученици знаят как да ги четат и прилагат – и дайте пример за използването им в собствената си практика.

Професионален съвет: във всеки курс, в който студентите използват ИИ за създаване на творческо съдържание, включете изискване за разкриване на информация в заданието за оценяване още от първия ден. Не като наказание, а като професионална норма – по същия начин, по който филмът посочва всички, допринесли за работата.

ЧАСТ В	**Развитие и прилагане на компетентността в образованието**	*13:50 – 14:45*

ФОКУС В КЛАСНАТА СТАЯ: Дебат за авторското право: Кой е собственикът на изображението, създадено от ИИ?

Ето един подход в класната стая, който поражда истински дебат и истинско професионално учене.

Представете на учениците следния сценарий: един ученик е създал впечатляваща серия от изображения с помощта на ИИ, като изрично е посочил стила на жив художник в заданието. Той планира да изложи творбата си с търговска цел и да се посочи като единствен автор. Етично ли е това? Законосъобразно ли е?

Разделете класа на три групи: Група А защитава правото на ученика да претендира за авторство. Група Б представлява интересите на оригиналния художник. Група В е независим етичен панел.

Всяка група получава пакет с материали от една страница: извадки от законодателството на ЕС за авторското право, насоки на Creative Commons и политиките за използване на ИИ на използваните платформи. Те имат 20 минути, за да изградят аргументацията си. Дебатът е с ограничено време, модериран и основан на доказателства. Студентите не трябва да стават адвокати — те трябва да изградят обоснована аргументация въз основа на наличните доказателства. Това е умението.

След като етичната комисия произнесе решението си, класът съавторства набор от насоки за творческа работа с помощта на ИИ в програмата си. Важно: тези насоки стават част от документацията на курса занапред. Студентите ги приемат сериозно, защото самите те са ги написали.

Завършете с въпрос за лична рефлексия: как ще разкривате и посочвате изкуствения интелект в собствената си професионална работа – пред клиент, галерия, академично списание, работодател? Прозрачността не е по избор. Тя е това, което отличава професионалната практика от небрежния навик.

ЧАСТ Г	**Ключови изводи и заключение**	*14:45 – 15:00*

Ключово послание: етичното авторство в работата, подпомагана от ИИ, не се отнася до това кой е натиснал бутона „генерирай“. Става въпрос за това кой е направил значимите творчески избори, поема отговорност за резултата и е честен относно процеса.

Практически действия: прегледайте настоящите си указания за оценяване. Има ли ясно изискване за разкриване на използването на ИИ? Ако няма, изгответе такова тази седмица – две изречения, които определят професионалния стандарт за вашите студенти от първия ден.

Преподавателите, които преподават атрибуция, прозрачност и етично авторство, не ограничават творчеството. Те изграждат професионалната достоверност, от която учениците им ще зависят през цялата си кариера.

Благодаря ви за вниманието!

06 ВИДЕО 06	**Интегриране в учебната програма и отговорни AI работни процеси в творческата и медийната практика** Продължителност: 2:30 - 3:00 мин. | С субтитри | CC BY-NC-SA

ЦЕЛ НА ОБУЧЕНИЕТО

След като изгледат това видео, учащите ще могат да преработят учебните програми по творчески медии, за да включат етични принципи на ИИ, прозрачни работни процеси между хора и ИИ и отговорни иновационни практики, които подготвят студентите за професионална практика.

ВЪВЕДЕНИЕ | Модераторът чете директно

Здравейте и добре дошли в нашето обяснително видео — „Интегриране в учебните програми и отговорни работни процеси с ИИ в творческата и медийната практика“ — като част от проекта, съфинансиран от „Еразъм+“: DeepTech for Creative Trust.

ПЪЛЕН СЦЕНАРИЙ НА РАЗКАЗА

ЧАСТ А	**Защо тази компетентност е важна**	*0:20 – 0:50*

В това видео ще научите как да интегрирате етичното мислене в областта на изкуствения интелект в учебната програма по творчески медии — по практичен и систематичен начин — така, че да запазите творческите амбиции напълно непокътнати и да подготвите студентите за това, което индустрията вече очаква от тях.

ЧАСТ Б	**Разбиране на компетентността**	*0:50 – 1:50*

Отговорното интегриране на ИИ в учебната програма не означава добавяне на етика като самостоятелен модул. Този подход почти винаги се проваля. Учениците се ангажират за една седмица, а след това го оставят настрана. Целта е да се вплете етичното мислене за ИИ в структурата на всяка единица.

Има четири стълба, върху които да се гради. Прозрачност: учениците и преподавателите знаят какви инструменти се използват и защо. Надзор: човек остава отговорен за всяко творческо и етично решение. Разкриване: участието на ИИ се признава открито в академичната и професионалната работа. Документиране: процесът — включително входните и изходните данни на ИИ — се записва с цел отчетност.

Ето как изглежда това на практика. В модул по фотография заданието включва една клауза: „Разкрийте всички ИИ инструменти, използвани при редактирането или създаването, и опишете как те са повлияли на вашите творчески решения.“ Това едно изречение променя целия разговор. Студентите започват да мислят за ИИ като за сътрудник, който трябва да бъде цитиран, а не като за пряк път, който трябва да се скрие.

Помислете за това като за надписите в края на филмите. В индустрията всеки сътрудник се признава – операторът, звукорежисьорът, студиото за визуални ефекти. Етичните работни процеси с ИИ прилагат същия принцип към творческото образование. Ако ИИ инструмент е повлиял на работата, той трябва да бъде посочен в благодарностите.

Практически съвет за начало: изберете един модул и преработете едно задание за оценка, така че да включва изискване за разкриване на използването на ИИ. Преподайте го, съберете обратна връзка от студентите и продължете оттам. Системната промяна винаги започва с един добре реализиран пример.

ЧАСТ В	**Развитие и прилагане на компетентността в образованието**	*1:50 – 2:45*

ФОКУС В КЛАСНАТА СТАЯ: Предизвикателство за преработване на учебната програма

Ето как изглежда преработването на учебната програма, когато е направено добре.

В предизвикателството за преработване на учебната програма съберете интердисциплинарен екип от преподаватели и им дайте съществуваща програма за творчески медии. Тяхната задача: да идентифицират къде вече присъства ИИ – явно или скрито – и да преработят избрани елементи, за да вградят етични принципи на ИИ, без да намаляват творческите амбиции или дисциплинарната строгост.

Фазата на одит винаги е поучителна. Къде учениците вече използват инструменти за изкуствен интелект без никакви изисквания за разкриване? Къде се предполагат етични съображения, но те никога не се преподават? Къде изкуственият интелект се избягва напълно поради институционална несигурност?

Конкретни стъпки за преработка, които работят: добавете поле за разкриване на ИИ към титулните страници на заданията. Заменете един критерий за оценка „Какво създадохте?“ с „Как го създадохте и какви решения взехте по пътя?“ Включете етично размишление върху ИИ като формативна оценка – кратък дневников запис за всеки проект, а не самостоятелно есе.

От решаващо значение е да се включат студентите в процеса на преработване. Организирайте фокус група. Попитайте ги как в момента използват ИИ в практиката си, с какви етични дилеми вече са се сблъскали и какви насоки биха искали да съществуват. Тяхното виждане ще бъде по-актуално и по-конкретно от всеки документ с политики, който можете да намерите.

Резултатът е жива учебна програма — такава, която се развива заедно с професионалната практика, поставя в центъра инициативността на студентите и моделира прозрачността, която творческите индустрии започват да изискват.

ЧАСТ Г	**Ключови изводи и заключение**	*14:45 – 15:00*

Основното послание от цялата тази обучителна програма: интегрирането в учебната програма е мястото, където се събират всичките пет предходни компетенции. Грамотността по отношение на дийпфейк, проверката, подсказването, защитата на данните и авторското право не са отделни теми. Те са измерения на една професионална отговорност. Добре интегрираната учебна програма ги третира по този начин.

Практическо предизвикателство за тази седмица: определете една единица във вашата програма, в която може да бъде вградено етичното мислене за ИИ – не като допълнение, а като част от самата структура на работата. Как би изглеждало преработеното задание? Напишете го сега, дори и в груб вариант.

Преподавателите, които извършват тази работа, не просто актуализират учебната програма. Те определят какво означава професионалното творческо образование в

ерата на ИИ. Това е значителна работа – и тя започва с една единствена, добре проектирана задача.

Благодаря ви за вниманието!

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Насърчаване на етичното внедряване на ИИ чрез образователни видеоклипове

Шестте обяснителни видеоклипа, представени в този продукт, представляват цялостен, основан на компетентности образователен ресурс за програмата за обучение „Етична ИИ за творческо доверие“. Заедно те преминават от основното осъзнаване — разбиране какво представляват генеративната ИИ и дийпфейковете — през приложни умения за откриване и проверка, до професионални компетентности от по-висок ред като педагогически дизайн, спазване на законите, етична креативност и лидерство в учебната програма.

Всяко видео се основава на педагогическия принцип, че компетентността не е само знание — тя е знание в действие, развито чрез практика, размисъл и автентичен образователен опит. Сценариите на семинарите, казусите и съвместните дейности, представени във всичките шест видеоклипа, са предназначени да превърнат абстрактните етични принципи в конкретна реалност в класната стая.

Видеоклиповете като цяло разглеждат най-неотложните предизвикателства, свързани с доверието, пред които са изправени преподавателите по творчество и медии в Европа днес: рискът от дезинформация, ерозията на автентичността, нарушаването на правото на личен живот и етичните вакууми, създадени от бързото внедряване на изкуствения интелект без адекватна педагогическа подготовка.

Ролята на преподавателите в отговорното внедряване на ИИ

Тези видеоклипове не са просто информационни ресурси — те са покани за професионална трансформация. Всеки един от тях позиционира преподавателите не като пасивни получатели на промените, свързани с ИИ, а като активни, информирани и етично отговорни агенти, които оформят начина, по който ИИ се интегрира в европейското висше образование и професионалното образование и обучение.

Във всичките шест компетенции се очертава едно последователно послание: доверието и прозрачността не са ограничения за творчеството или иновациите — те са основите, които правят възможно устойчивото, етично и ориентирано към човека

внедряване на ИИ. Когато преподавателите развиват тези компетенции и ги вграждат в своята преподавателска практика, те не само подобряват собствената си професионална увереност. Те изграждат етичните култури, институционалните норми и професионалните стандарти, които ще определят как творческите индустрии в Европа ще взаимодействат с ИИ за поколенията, които предстоят.

Проектът „DeepTech for Creative Trust“ кани всички участващи педагози, институции и учащи се да се ангажират с тези ресурси критично, щедро и с куража да водят етичните разговори, от които учениците, институциите и обществата им се нуждаят спешно.

Отговорната ИИ започва в класната стая.

DeepTech for Creative Trust | Erasmus+ KA210-VET | 2025–2026

Номер на проекта: 2025-2-LU01-KA210-VET-000371932 | CC BY-NC-SA 4.0